

Ivertinta suvalkiečių veikla

Lapkričio 12 d. LPKTS Marijampolės skyriaus nariai susirinko į ataskaitinį susirinkimą. Skyriaus pirmininkas Vytautas Raibikis pasakojo, kas nuveikta per pusantį metų. Pasidžiaugta, kad buvo surengta daug minėjimų, pastatyta paminklą, paminėtas partizanų Tauro apygardos 60-metis. Marijampolėje įvyko paskutinė buvusių tremtinių ir politinių kalinių Poezijos ir dainų šventė.

Marijampolės apylinkėse pastatyti dar septyni paminklai žuvusiems partizanams (o

tesnio pasipriešinimo istorijos dėstymo mokyklose. Neįdomi ja ir vyresnės kartos mokytojai. Užstat domisi mokiniai. Prieš ketverius metus nuoseklėsniu pasipriešinimo kovu istorijos mokymo imtasi Kazlų Rūdos mokyklose, šiemet – Marijampolės. Artimiausiu metu įvyks Marijampolės apskrities mokytojų konferencija, skirta rezistenčios laikotarpiui aptarti. Greitai partizanų kovą ir tremties istorija bus išsamiai aiškinama visos apskrities moksleiviams. Iki šiol savo

Pirmasis paminklas žuvusiems partizanams Marijampolės parke

per visą Nepriklausomybės laikotarpį – apie šimtas). Kalvarijietis Bronius Jungaitis partizanų atminimui sukūrė tris paminklus, nesenai pašventintus Akmenynų seniūnijoje (Kalvarijos sav.). Iš Kalvarijos kilęs Justinas Bautrėnas padavanojo 2,5 ha žemės sklypą greta Kalvarijos, kur pradėdamas sodinti parkas žuvusiems atminti. Tam parkui B.Jungaitis išaugino 100 kašttonų sodinukų. Parko viduriu žadama apsodinti ažuolais.

Žymesniems renginiams ir statiniams reikalingos lėšos. Deja, kone visi verslininkai sugužėjo į socialdemokratų ir jiems artimas partijas... V.Raibikis papasakojo, kad nesenai vietas savivaldybė skyrė 100 tūkst. Lt visuomeninėms organizacijoms. Prašius bent 6 tūkst. Lt skirti vietas LPKTS skyriui, buvo atsakyta: "Juk jūs už mus nebalsuosit"... Matyt, panašiai motyvuojamas delsimas bent kiek padidinti kuklias nukenčiusių asmenų pensijas.

"Buvę komunistai, – sakė V.Raibikis – labai nenori pla-

iniciatyva tai atlikdavo atskiri mokytojai ir pranešėjai".

TS Marijampolės sk. pirmininkas P.Pavilonis pripažino, jog kai kurie dabartiniai mokykloms skirti istorijos vadovėliai jam kelia nuostabą. Tad, jeigu vadovėliuose ko trūksta, tėvai savo vaimams privalo papasakoti, papildyti. P.Pavilonis paragino buvusių tremtinių ir politinių kalinių greičiau apsispresti ir įsitraukti į TS gretas. Iki šiol taip apsisprendė apie puse LPKTS Marijampolės skyriaus narių.

Seimo nario, LPKTS pirmininko P.Jakučionio nuomone, Marijampolės skyrius – vienas stipriausiai sąjungos skyrių, bene geriausias partizanų kovą ir tremties muziejus. Pirmas paminklas Lietuvos partizanams pastatytas Marijampolės miesto centre.

Netrukus bus organizuojamos jaunimo ekspedicijos į Sibirą, bus aplankyt išlikę tremtinių kapai.

Aleksandras JAKUBONIS

Neatsakyti klausimai sušoko į premjero kėdę

Nors praėjusių savaitę valdančioji dauguma padarė viską, kad Seimo komisija netirtų Brazauskų šeimos verslo skaidrumo, o opozicijos garsiai užduoti klausimai ministriui pirmininkui A.Brazauskui garsiu aidu tebeskamba visuomenėje ir, atrodo, greitai nenutils.

Atsisakę terti galimos korupcijos atvejų, liečiantį paaprastai "neliečiamą" A.Brazausko figūrą, valdantieji nieko gero neišlošė: klausimų aidas virš premjero kybo lyg neišvengiamą grėsmę, politologai politikos viršūnėlę bara už smūgi Lietuvos demokratijai, o pats A.Brazauskas ir jų užstojęs Seimo pirmininkas A.Paulauskas, lyg prasikaltę vaikai, varsto prezidentūros duris, vaikšto vienas pas kitą ieškodami būdų, kaip išsisukti nuo opozicijos klausimų.

Deja, dabar klausimus jau užduoda nebe opozicija, bet

pasipiktinusi visuomenė. O piktintis yra tuo. Jei daugeliui politika nesidominčių piliečių nelabai svarbu, kad Seime buvo suvaržyti mažumos teisės, tai R.Valatko TV laidoje suformuotas klausimas, esą kaip bufetininkė, dirbdama siaurą partinį ratelį aptarnavusioje maitinimo įstaigoje, sugebėjo užsidirbtai 16 aukštų viešbučiui, įdomus bemaž visiems.

Skandalo retorika jau tolakai nuklydo nuo pagrindinės temos: juk opozicijos lyderis A.Kubilius kėlė klausimą, ar premjero žmonos atliliki sandėriai su jos buvusio verslo partnerio I.Paleičiko žmona, neturės įtakos "Mažeikių naftos" akcijų pardavimui.

Mat į šias akcijas pretenduoja ir "Lukoil", kurios atstovas Lietuvoje kaip tik ir yra I.Paleičikas.

(keliamo į 2 psl.)

**Numeryje
skaičiuote:**

4 Svarbu, kad atkurtoje teisinėje Lietuvos valstybėje visi sovietinio genocido nusikaltimai būtų įvardyti, o teisiameji sulauktų realios bausmės, numatyto išstatymu

5 Braziūkų sodyboje ne tik gyva senojo lietuviško kaimo dvasia, bet ir tvyro nuoširdi pagarba gimtinei ir laisvės kovų istorijos aura

6 Spalio pabaigoje susitikę buvę vorkutiečiai siūlė surengti išvykas į Vorkutos lagerių žemę jaunosios kartos atstovams

Tie, kuriuos ugdomė, rūpinsis mumis

Europos judėjimas Lietuvoje Vėlinių išvakarėse surengė konferenciją "Lietuvos švietimo reformos aktualios Europos Sajungos keliamų uždavinų kontekste". Vykusi diskusija, manome, nors kiek padėjo įvertinti, kas yra pasiekta, kas dar nepadaryta, ką privaloma daryti švietimo srityje. Pranešėjų daug, dauguma jų – visą savo gyvenimą paskyrusieji švietimui ir ugdomui, turėjo ką pasakyti.

Įvairiuose forumuose nuolat kalbama, kokia turi būti Europos Sajungos ateitis. Visi tikisi, kad ji bus švieši, nors žino, kad tai nelengvai pasiekiamą. Seimo narys, Europos judėjimo Lietuvoje asociacijos pirmininkas Rimantas Dagys konferencijos pradžioje supažindino su nacionaline "Lisabonos strategija". Šis dokumentas svarbus tuo, kad prieš penkerius metus buvo iniciuotas Europos valstybių diskusijose ir Jame didžiausias dėmesys skiriamas švietimui. Naujaujios technologijos diegiamos Indijoje, Kinijoje, žymiai sparčiau vystosi JAV ekonomika, deja, Europos Sajunga, atsilieka. Tai konstatuota prieš penkerius metus ES vadovų taryboje Lisabonoje,

kur ir buvo sumanyta kurti naują strategiją, apimančią įvairias sritis, kurios pagrindinis tikslas – padaryti ekonomiką lankstesnę, labiau pritaikytą konkurencijos sąlygomis. Konkrečiai tai susiję su mokslo, švietimo sistemomis.

Kaip vieną iš skaudžiausių problemų, Seimo narys paminėjo "protų nutekėjimą" į užsienį. Europos Sajungoje ta pati problema – geriausi specialistai, mokslininkai emigruoja į JAV. ES du kar-

trys procentai bendrojo vienos produkto (BVP), iš kurių vienas procentas būtų skiriamas valstybės, du procentai – privataus sektoriaus. Dabar Lietuvoje pusantro procento skiriamas valstybės ir aštuonios dešimtosios – privataus sektoriaus.

Nors visi pritaria žinių ekonomikos plėtrai, švietimas 2006-aisiais prioritetu netaps. "Vyriausybė teigia, kad 2006-ųjų biudžetas kartu su Europos Sajungos išmokomis bus didesnis 18 proc. Švietimui ir sveikatos apsaugai skirtų lėšų bus daugiau septyniais aštuoniais procentais, tačiau švietimui skiriamų lėšų procentas santykinių mažėja", – teigė Seimo narys R.Dagys.

Apie tai, kaip švietimo ir kultūros srityse ES skatina bendravimą, bendradarbiavit, keitimasi patirtimi bei informacija, įvairių bendrų programų įgyvendinimą kalbėjo Daiva Jakaitė, Europos informacinio biuro vadovė.

(keliamo į 5 psl.)

Dar syki apie istoriją ir patriotizmą

Kaip išrodyta LPKTS įstaigose, mūsų veiklos tikslas yra tautinė, patriotinė, švietėjiška, socialinė bei kultūrinė veikla. Igyvendinant šiuos tikslus, viena iš priemonių yra žinių apie Lietuvos pasipriešinimo istoriją perdavimas jaunajai kartai. Daug LPKTS skyrių bendradarbiauja su švietimo įstaigomis ir padeda vidurinėse mokyklose įdiegti tikrą rezistencijos istorijos nušvietimą. Tai sunku. Problemų šioje srityje daug: mokymo programose nenumatytos dėstymo valandos, nepakankamai paruošti ar pasiruošę mokytojai, nėra vadovėlių. Pasipriešinimo komunistiniams režimui istorija ilgokai nepateisinamai pamiršta. O gal nepamiršta, gal tiesiog nenorima apie tai kalbėti? Todėl daug kas priklauso nuo mūsų skyrių ir vienos LPKTS veiklos.

Prieš Vėlines teko dalyvauti Rygos universitete dešiniųjų visuomeninių jėgų organizuotame pasitarime, kurio pagrindinis tikslas, verčia susimąstyti ir mus. Siekiamo, kad Latvijos istorija būtų dėstoma kaip atskira disciplina. Šiuo metu jai skiriamos kelios valandos bendrame pasaulyje istorijos kontekste. Latviai neturėjo tokio galingo pokario pasipriešinimo kaip mes. Todėl jie sie-

kia, kad mokant Latvijos istorijos būtų ugdomas pilietiskumas ir patriotizmas, stiprina tautinė savimonė. Bet tai svarbu ir mums! Latvių visuomeninei-patriotinei aplinkai įtaką daro gana didelė kitos tautybės gyventojų dalis. Latvai savo valstybėje sudarė 57,7 proc. gyventojų.

Pilietykumo ir patriotizmo ugdymui siūloma pasitelkti muziejus. Latvijos Okupacijos muziejaus atstovas p. Nolendorfas siūlo šalies istorijos mokymą spręsti bendradarbiaujant su muziejais. Muziejų darbuotojai jau dabar mokiniams aiškina apie okupacijos istoriją (vietoj mokytojų), pasitelkdami ne vien sausus faktus, bet ir galimybę veikti mokinį emocijas. Visi tikslai ir uždaviniai nukreipti patriotizmo ugdymui.

Surengtas studentų ir jaunimo piketas su vaizdingais plakatais ir gerai parinktomis citatomis prie Švietimo ministerijos atkreipė visuomenės ir valdžios institucijų dėmesį. Buvo gražu žiūrėti, kaip jauni žmonės reikalauja teisės žinoti savo tautos istoriją. Atrodo, rezultatai jau yra. Latvijos prezidentė "palaimino" šio klausimo svarbą ir svarstymą.

Esant dabartinei padėčiai visuomenėje, tai – konkreti

visuomeninė-patriotinė veikla savo tautos labui, o ne tuščios politikų diskusijos.

Tautos išlikimui labai svarbu jos istorija ir kalba. Todėl tai yra dešiniųjų visuomeninių jėgų dėmesio centre. Ar prisimenate, kaip mes džiugavome, kai Lietuvoje prieš 17 metų (1988 m. lapkričio 18 d.) Aukščiausioji Taryba pripažino lietuvių kalbą valstybine kalba, tautinę Trispalvę – valstybine vėliava, o V.Kudirkos "Tautinę giesmę" – valstybiniu himnu? Tai buvo didžiulis tautos džiaugsmas beveik po 50-ies metų okupacijos. Apie tai irgi reikėtų priminti moksleiviams ir jaunimui. O gal ir mūsų skyriuose paminėti?

Tada mūsų visų pilietiskumas ir susitelkimas, mūsų noras būti laisva Europos valstybė, patriotizmas ir pasididžiavimas Tėvyne darė stebuklus aplink mus ir mumyse. Ar turime teisę tai užmiršti? Kaip raše J.Marcinkevičius, esam "prie savo kalbos prikalti, prie istorijos prirakti", todėl kviečiu visus LPKTS skyrius suaktyvinti šią tautai gyvybiškai svarbią veiklą, o ir visuomeninės organizacijos LPKTS valdybai atsigréžti i visuomenės pilietiskumo ir patriotizmo ugdymą.

Dr. Vanda BRIEDIENĖ

Neatsakyti klausimai sušoko į premjero kėdę

(atkelta iš 1 psl.)

Lapkričio 11 d. Seimas pamynė dvi dienas prieš tai priimtą sprendimą surinkti komisiją A.Brazauskos verslo "Draugystės" viešbutyje tirti. O juk šis sprendimas buvo priimtas labai nelengvai: balsuota net 3 kartus.

Svarstant komisijos sudėti buvo ramiausiai pasiūlyta komisiją sudaryti iš 11 narių. Jos pirmininku buvo numatyta "valstietis" Viktoras Rinkevičius, o pavaduotoju - liberalcentristas Raimondas Šukys. Visos frakcijos siūlė savo atstovus į komisiją. Tačiau valdančioji dauguma, kaip ir buvo žadėjusi, mobilizavo savo nepaklusnius Seimo narius ir balsuojant dėl viso nutarimo projekto: 55 Seimo nariai balsavo už, 42 – prieš, susilaikė – 24. Taigi nutarimas nepriimtas. Tačiau tuo A.Brazauskas vargai nesibaigė. Šis Seimo posėdis susilaukė didelės opozicijos reakcijos ir

Seimo Etikos ir procedūrų komisija buvo užversta skundais. Pradėta kalbėti, kad ši klausimą turėtų spręsti Konstitucinis Teismas. Tačiau realiai ši dilema buvo perkelta už Politinės tarybos ir Seimo sieną į prezidentūrą. Akivaizdu, kad Prezidentas, anksčiau netiesiogiai pasisakęs prieš minimą komisiją dėl tariamo stabilumo valstybėje, po visuomenės reakcijos nebegali pro pirštus žiūrėti į griaunamą teisingumo principą valstybėje.

Opozicija taip pat neketina lengvai pasiduoti. Lapkričio 16 d. Tėvynės sajungos frakcija atnaujino bendradarbiavimo sutartį su Liberalų frakcija. Mat po A.Zuko skandalu Liberalų ir centro frakcija skilo į dvi. Dabar nuo zuokininkų atskilę liberalai vėl bendradarbiaus su Tėvynės sajunga ir siekė šalyje išgyvendinti "moralios politikos" viziją.

Atnaujinęs bendradarbiavimą su liberalais A.Kubilius

tą pačią dieną apsilankė pasalies Prezidentą pasitarti dėl kilusios sumaištis. Jis ragino A.Adamkų įtikinti premjerą, kad šis pats palaikytų parlamentinės komisijos sudarymą.

"Vienintelis mano siūlymas prezidentui šioje situacijoje - pabandyti įtikinti premjerą Algirdą Brazauską, kad jis pripažintų savo ir valdančiosios koalicijos vieną iš didžiausių klaidų blokuojant Seimo komisijos sudarymą ir pasiekti, jog pats premjeras pasiprašytų tokios komisijos sudarymo", - trečiadienį po susitikimo su Prezidentu Valdu Adamkumi sakė A.Kubilius.

Jo nuomone, tai būtų "vienintelis efektyvus būdas šioje situacijoje siekti bent siokio tokio stabilumo, jei premjeras realiai to nori." Pasak A.Kubiliaus, kiti būdai stabilizuoti situaciją būtų neefektyvūs.

Ingrida VĒGELYTĖ

Sveikiname

Gerb. Onute Valevičiene,

Daug metų dirbdama Tremties ir Rezistencijos muziejuje propaguojate pačias svarbiausias vertėbes: skleidžiate tiesos žodį, supažindinate lankytojus su nuožmiai tautos istorija, daug širdies šilumos atiduodate jaunajai kartai.

Už nuoširdžias pilietiskumo ir patriotiškumo pamokas, kurias perteikiate iš širdies į širdis, esate apdovanota padėkomis, garbės raštasis.

Sveikiname jubiliejaus proga, dėkojame, kad visą savo gyvenimą esate ištikima tautos idealams ginant didžiausią vertę – teisę laisviems gyventi ir kurti.

LPKTS valdyba

Seimo valdančioji dauguma padarė viską, tačiau...

"Ivairūs svarstymai, kad premjeras kaip nors kitaip galėtų duoti atsakymus Seimo nariams ir visuomenei, mano nuomone, nepasieki tikslo, kadangi tik Seimo komisija turėtų galimybę gauti iš premjero atsakymus, taip pat kai kuriuos dokumentus", - pabrėžė konservatorių lyderis.

Jo teigimu, jei premjeras artimiausiu metu neradė galimybės elgtis "europietiskai, vakarietiskai, atvirai, nebijant jokių klausimų ir komisijų", tuomet, anot A.Kubiliaus, "Prezidentui teks spręsti klausimą, ar gali toks premjeras vadovauti Vyriausybei".

Nors Seimo valdančioji dauguma padarė viską, kad apgintų savo lyderį A.Brazauską ir šeimą nuo smalsių žvilgsnių, atrodo, kad jų pastangos gali ir nepasiteisinti. Mat vis dar neatsakyti klausimą dėl K.Butrimienės (dabar - K.Brazauskienės) vadovaujamos "Šešupės" "priehvatizavimo" ir EBSW sąsiųj. Ar už sudarytas galimybės EBSW atstovams pusvelčiu įsigytį valstybės turta nebuvovo mokėti "komisinių" ir kam jie atiteko? Aiškumo įnešė K.Brazauskienės paaškinimas, už kokias lėšas ji 1994 m. balandžio 4 d. sumokėjo už 1672 "Draugystės" akcijas, 1995 m. liepos 4 d. – 2120 akcijų arba, kiek kainuoja "Draugystė"? Spalio 20 d. Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos sprendime "Dėl galimo interesų konflikto sprendžiant AB "Mažeikių naftą"

akcijų pardavimo klausimus" aiškiai nurodoma, kad "po kapitalinės rekonstrukcijos viešbutis, kaip savarankiškai veikiantis vienetas ir viešbučių tinklo sudedamoji dalis, buvo įvertintas rinkos verte apie 40 mln. litų ir įkeistas vienam iš komercinių bankų". T.y. viešbutis, kaip verslas, vertinamas 40 mln. litų, atsižvelgus į jo 2002 m. pajamas paskolas. O tai akivaizdžiai prieštarauja 2005 m. lapkričio 10 d. ministro pirmininko A.M.Brazauskos pareiškimui per "Žinių radiją" kuriame tvirtinama, kad viešbutis ta suma įvertintas iki padokolų paėmimo.

Kodėl ministras pirmininkas ne kartą tvirtino, kad nei jis pats, nei prezidento kanceliarija nedarė jokio poveikio "Draugystės" viešbučio privatiniui tuo metu, kai jis buvo prezidentu? Tačiau yra nemažai duomenų, patvirtinančių visiškai priešingus dalykus: 1997 birželio 6 d. prezidento A.Brazauskos kanceliarijos vadovas Andrius Meškauskas Lietuvos privatizavimo agentūrai išsiuntė raštą, registruotą numeriu 200-274. Jame prezidentūra į papildomą 1997 m. privatizuojamų objektų sąrašą prašo įtraukti "Draugystės" viešbutį ir privatizuoti būtent 18 nuošimčių valstybei priklausančių akcijų. T.y. kaip tik tiek, kad su jau turimais 33 proc. akcijų kontroliniais paketas galėtų susidaryti tik Butrimų šeimos rankose. Ir į daugelį kitų...

Ingrida VĒGELYTĖ

Ivykiai, komentarai

Artėjant žiemai, šalies "didžiujų" atrakcionai

Valdančiajai daugumai neleidus sukurti laikinosios Seimo komisijos premjero A.Brazauskui ir jo žmonos verslo reikalams tirti, Seimo pirmininkas A.Paulauskas ėmė kasdien aiškinti tautai, jog tos komisijos sudarymas būtų reiškės vos ne valstybės prazūtį. Pasirodo, netekusi "amžinai gyvojo" premjero, Lietuvaaptu vienija našlaitė. Juk buvęs pirmasis LKP sekretorius, prezidentas ir premjeras pats gyrėsi, jog 50 metų nieko daugiau nedarė, tik tarnavo Lietuvai. Ne Maskvai, žinoma. Netgi socialdemokratų garbės pirminko vardu pamalonintas europarlamentaras Aloyzas Sakalas aimanavo, jog senieji socialdemokratai nieko nedaro dėl partijoje įsigalėjusio autoritarizmo ir vienvaldytės. Nežinia ką turėjo ministras A.Sakalas kalbėdamas apie "senuosis" socialdemokratus, tikriausiai – socdemų frakcijos seniūnų Juozą Oleką.

Na, o dėl premjero ir jo žmonos bufetininkės Kristinos verslo reikalų, konkretiai – dėl buvusio "Draugystės", dabar pavadinimo "Crowne Plaza", viešbučio, tai ir be tyrimo viskas gana aišku. Apie tai prasiprepjė buvęs LDDP laikų ministras Julius Veselka. Beje, dideli; Maskvos ir Minsko mylėtojas. Taigi J.Veselka užtikrintai parciškė, kad puikiai prisimena įvykius, kai prieš dyliką metų tuometinis prezidentas A.Brazauskas paskambino ir pareikalavo išbraukti iš privatizuojamų objektų sąrašą "Draugystės" viešbutį. Tuo metu Kristina, dar Butrimie-

nė, buvo artima A.Brazauskui draugė. Taigi dirva būsimajai žmonai perduoti "Draugystę" buvo ariama iš anksto. Pati Kristina visuose dienraščiuose paskelbė pareiškimą, kad jokių jos sąsajų su EBSW sukčių koncernu nebuvo. Aišku, šio apgavikų monstro klestėjimo laikais K.Butrimienė buvo toli gražu ne pagrindinė veikėja. Tačiau tuo metinės LDDP valdžios ir jų prezidento draugystė su EBSW mažai kam kelia abejonių. Todėl valdantieji visomis išgalėmis darė viską, kad A.Brazauskui šeimos verslo peripetijoms tirti nebūtų sukurta laikinoji Seimo komisija, nes komisijos darbo metu greičiausiai imtų vyniotis ir EBSW koncerno kamuolys. Cia yra pagrindinis veiksny, dėl kurio imtasi drastiškų priemonių, grubiai pažeidžiant Seimo statutą.

Susidariusių įtampų sumazinti ēmési Prezidentas. Jis pasikvietė premjerą ir Seimo pirmininką atskiriems pokalbiams. Prezidento spaudos atstovė po šių pokalbių pareiškė nesanti įgaliota komentuoti, apie ką buvo kalbama. A.Brazauskas jau nebežinia kelintą kartą pareiškė, kad vius jam ir žmonai metamus kaltinimus turi nagrinėti ne Seimo komisijos, o teisėsaugos institucijos. Be to, premjeras užsiminė, kad Prezidentas privalo nuspręsti, kaip išeiti iš padėties. Na, o Seimo pirmininkas nekeičia savo įpročių ir manipuliuoja toliau. Jo teigimu, A.Brazauskas turi ieškoti būdų, kaip paaiškinti visuomenei ir etsakyti į opozicijos metamus kaltinimus. Žinoma, Seime pirini-

ninkui, jeigu premjeras pagaliau atsistatydintų, iškiltų rimtų ateities problemų. Daugumas politologų nuomone, kritis A.Brazauskui, savo posto netekėti ir A.Paulauskas. Mažai kas abejoja, kad oligarchas iš Kėdainių tuo atveju pasodintų savo žmogų ne tik į ministro pirmininko, bet ir Seimo vadovo kėdę. O tai, kad "darbiečių" planai grandioziniai, rodo jų ministru kasdieniniai vojažai po Lietuvą. Nesvarbu, kad įstatymas ministrams neleidžia užsiiminėti politine včikla darbo metu. Svcikatos apsaugos ministras Ž.Padaiga, ūkio ministras K.Daukšys, kultūros ministras V.Prudnikovas laskto po Lietuvą agituodami ir giedodami seną giesmę, kad tik V.Uspaskichas ir jo gvardija gali išgelbėti Lietuvą.

Cia, žinoma, nieko nauja. Valdantysis noinenklatūrinis oligarchinis klanas naudoja visuomenės pasyvumu ir abejingumu vykstantiems procesams ir kickviena grupuotė tempia antklodę savo pusėn. Štai premjeras nusprendė, jog biudžete staiga atsirado papildomų pinigų ir pažadėjo skirti apie 370 mln. litų kompensacijoms už žemę, namus ir t.t. Ypač pabrežiama, jog dauguma tų papildomų pinigų atsidurs kaimo vietovėse. Tai suprantama. Juk nupiliertintoje ir labiausiai politiškai neišprususioje provincijoje ir yra pagrindinis neokomunistų bei populistų rinkimų elektoratas. Visiškai aišku, jog vadinamoje valdančiojoje koalicijoje prasidėjo aiškus irimo ir nepasitikėjimo vienas kitu procesas.

Susirinkimas LPKTS Kauno skyriuje

Lapkričio 14 d. įvyko Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sajungos Kauno skyriaus narių susirinkimas. Susirinkusiuosius pasveikiuso Dalia Jankauskaitė. Pati patyrusi tremtį, savo cilēmis aktorė sujaudino visų širdis.

Dalyvavę susirinkime Seimo nariai J.Razma ir V.V.Margevičienė papasakojo apie darbą Seime, politinę situaciją šalyje, atsakė į susirinkusiuosius klausimus. Nemažai klausimų sulaukė Kauno mst. savivaldybės at-

stovai: K.Kuprienė, Gyvenamojo fondo administruavimo sk. vedėja, ir S.Krisčiūnas, miesto ūkio departamento statybos sk. vyr. specialistas.

LPKTS Kauno sk. pirmininkė I.Vilčinskienė supažindino su sajungos veiklos "Kultūros paveldas – istorinė atmintis – gyvoji istorija" programa 2006 m., paragino kuo gausiau prenumeruoti savaitraštį "Tremtinys" ir LPKTS knygynėlyje, veikiančiamame Laisvės al. 39, įsigytį knygų tremties tematika.

2006 m. vasario 7 d. baigiasi LPKTS ir TS Jungimosi sutarties galiojimas. LPKTS Kauno sk. pirm. pavad. O.Tamošaitie. i.e paragino susirinkusiuosius aktyviau stoti į TS partijos gretas.

Susirinkimo dalyviai, priestaraudami sovietinių simbolij atstatymui ant Aleksoto tilto, priėmė pareiškimą, adresuotą Kaunč mst. savivaldybės tarybai ir merui A.Garbaravičiui.

**LPKTS Kauno sk.
Dainavos posk. pirm.
J.ANTULEVIČIENĖ**

Tapatybės ar Europos civilizacijos krizė?

Prancūzijos preidentas Žakas Širakas, kreipdamasis į tautą dėl nesibaigiančių imigrantų iš Šiaurės Afrikos jaunimo gaujų siautėjimo, automobilių ir visuomeninių pastatų deginimo, pažymėjo, kad šalį "ištiko tapatybės krizė". Nežinia ką galvojo Ž.Širakas kalbėdamas apie tapatybės krizę. Tačiau po paskutinių įvykių Prancūzijoje Vakarų Europos laikraščiuose sumirgėjo grėsminges antraštės, kad šie įvykiai yra Vakarų civilizacijos saulėlydžio pradžia. Gaujų siautėjimas Paryžiuje, Lione ir kituose miestuose daugeliui tapo šoku. Ypač tiems, kurie Vakarų Europos visuomenę laiko socialinės-ekonominės tvarkos idealu. Iki šiol tvirtinama, jog tiktais Vakarų Europoje įsigalėjo viso pasaulio socialistų svajonė apie teisingą visuomenę, kurioje turtinga valstybė padeda neturtinėms gausias gali iššaukti dar dinės smurto bangą.

Siandieninių įvykių šaknį reikia ieškoti praėjusio amžiaus penktajame dešimtmetyje, kada po karo atgimstančiai prancūzų ekonominiai labai trūko nebrangios ir nekvalifikuotos darbo jėgos. Ta jėga į Prancūziją ēmė plaukti iš buvusių kolonijų. Daugumai atvykėlių tai tapo vienintelis išgyvenimo šaltinis. Mokantys prancūzų kalbą ir iš dalies susipažinę su prancūzų kultūra, imigrantai Prancūzijoje iš tiesų turėjo visas galimybes susirasti sunkų, tačiau užtikrinantį pragyvenimą, darbą.

Pirmosios bangos imigrantai adaptavosi Prancūzijoje, sukūrė šeimas, kurių dauguma – labai gausios. Jokių priežasčių rimtiems konfliktams su vietiniiais gyventojais nebuvo, nes imigrantai su prancūzais mažai bendravo, nesukėlė jiems jokios konkurencijos darbo rinkoje. Bet jau tais metais ir buvo padėta uždelsto veikimo bomba.

Pirmasis sprogimas įvyko aštuntojo dešimtmecio pabaigoje, kai Prancūzijos ekonomika ir visuomenė pasuko nauju keliu – prasidėjo smarkus darbo našumo augimas, imta diegti naujausias technologijas, pagaliau, dalis gamybos perkelta į trečiojo pasaulio šalis, kur pigi darbo jėga. Šių dalykai pakeitė imigrantų ekonominę bazę. Dauguma jų net negalvojo kelti kvalifikacijos, o nekvaliifikotų darbo vietų vis mažėjo. Negalima pamiršti, kad imigrantų jaunoji karta darėsi vis labiau nelojali jų tėvus priglaudusiai šaliai. Imigran-

tu jaunimas visiškai nesistengė ieškoti darbo ir sėkmingai "parazitavo" iš valdžios teikiama įvairių socialinių išmokų. Nemažai sociologų ir politikų mano, kad tokios gausios socialinės išmokos skatino "lojalų parazitų" klasės atsiradimą. Užsitemus ekonominė stagnacija Europoje, kurią dar padidino vis augančios energoresursų kainos, sukėlė įtampą tarp imigrantų. O čia dar prisidėjo islamistų radikalai, kurstantys imigrantų jaunimą. Tai ir iššaukė krizę.

Vis labiau ryškėjo, jog kritieji ir neramumams įveikti prieikis kur kas radikalesnių priemonių nei kai kuriuose regionuose ir micstuose nepaprastos padėties įvedimas. Jeigu maišto ir neramumų židiniai bus užgesinti, tai daugelis abejoja, ar tai truks ilgai. Tačiau maišto numalšinimas gali dar labiau įkaitinti imigrantų – jaunu musulmonų aistros. Griežtos valdžios ir policijos priemonės prieš siautėjančias gaujas gali iššaukti dar dinės smurto bangą.

Todėl iškilusias problemas per trumpą laiką išspręsti nėra jokių galimybių. Be to, imigrantų gaujų sukeltas vadinamas priemiesčių karas gali skaudžiai atsiliepti ne geriausius laikus išgyvenančiai Prancūzijos ekonominai. Jau dabar materialiniai nuostoliai dėl "pogromų" skaičiuojami šimtais milijonų dolerių. O kur dar draudimo kompanijų nuostoliai išmokant draudimo sumas už sudegintus automobilius ir pastatus. Be abejo, tai palies ir visą Europos Sajungą. Pirmiausia – Vokietiją, Belgiją, kuriose imigrantai iš musulmoniškos Afrikos ir Azijos irgi milijonai. Prognozuojama, jog žymiai sumažės investicijos į ES šalis, gali gerokai nukristi euro kurss, palyginus su JAV dolelio, gerokai smuko.

Klausimas dėl Turkijos narystės ES bus atidėtas neribotam laikui. Brėstantys Europos krizės požymiai yra pirmasis skambutis, įspėjantis apie visos Vakarų sistemos krizę. Objektyviai žvelgiant, Vakarų civilizacijos socialinė ekonominė sistema siandien yra viso pasaulio politinės sandoros modelis ir pagrindinė ašis. Jeigu ta ašis būtų sulaužta, tai visas pasaulis ir Vakarų civilizacija atsidurs tamsoje ir chaose. Kaip pažymi vienės Berlyno laikraštis: "Siandien mūsų pasaulis pasirodė esąs labai trupus ir pažeidžiamas. Todėl apie tai negalima pamiršti nė minutei."

Jonas BALNIKAS

Iš Seimo narių veiklos

Lapkričio 9 d. LR Seimo III rūmų konferencijų salėje Seimo žmogaus teisių komiteto pirmininkės pavaduotojo habil.m. dr. prof. Arimanto Dumčiaus iniciatyva buvo surengta konferencija "Paspriešinimo ir genocido bylos Lietuvoje". Si tema - viena aktualiausių ir skaudžiausių buvusiems politiniams kaliniams, tremtiniam, rezistencijos kovą dalyviam bei sovietų genocido aukų artimiesiems. Pagrindinis konferencijos, kuriai pirmininkavo Seimo nariai: prof. Arimantas Dumčius, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sajungos pirmininkas dr. Povilas Jakučionis ir Lietuvos politinių kalinių sajungos pirmininkas Antanas Stasiškis, tikslas – apžvelgti esamą pasipriešinimo ir genocido bylų situaciją ir teisėsaugos institucijų darbą nagrinėjant šio pobūdžio bylas.

"Šios bylos Lietuvos teisėsaugos organų sunkiai pradedamos, ilgai užtęsiamos neva dėl įkalčių ir paliudijimų stokos, teismų darbas uždaras visuomenei, priimami nuosprendžiai ne visada suprantami žmonėms. Todėl šios, jau trečios šia tema, konferencijos metu bus nagrinėjamos problemų priežastys, kaip reorganizuoti teismų sistemą, kad nagrinėjant genocido ir pasipriešinimo bylas būtų išgirstas visuomenės balsas, - kalbėjo dr. P. Jakučionis susirinkusiems Žmogaus teisių asociacijos, Seimo žmogaus teisių komiteto, valstybės instancijų atstovams, LPKTS, LPKTB, LPKS ir kitų visuomeninių organizacijų nariams, iškiiliems visuomenės veikėjams.

"Naudojant pateiktą konferencijos pranešimą ir diskusijų medžiagą sekanciame Seimo žmogaus teisių komiteto posėdyje bus parengtos ir suformuluotos šios konferencijos rezoliucijos" – trumppai apžvelges Seimo žmogaus teisių komiteto darbą teigė šio aktualaus ir prasmingo renginio iniciatorius ir vedėjas profesorius Arimantas Dumčius. "Tikimasi, kad rezoliucijos bus ne tik sukurtos, bet ir vykdomos. Šią priežiūros galią turi visuomeninės buvusių politinių kalinių ir tremtinų organizacijos" – pabrėžė Genocido ir rezistencijos departamento direktorius dr. A. Anušauskas.

Konferencijos metu advokatas Vytautas Zabiela, Tarpautinio antikomunistinio Vilniaus tribunolo pirmininkas, savo pranešime "Nusikaltimas ir bausmė genocido bylose" kalbėjo apie pagrindinių principų, tai yra genocidą

Apie nusikaltimus ir bausmę genocido bylose

kaip nusikaltimą ir už genocidinius nusikaltimus – padarytas nusikalstamas veikas – teismo skiriamą bausmę. Genocido bylų problemiškumą – užsitęsusį teisėsaugos organų darbą, teismo skiriamas simbolines bausmes – paaiustravo išsamiai pateikdamas Zarasų r. Antazavės valsč. stribo Kurakino ir jo bendrų 1945 m. gegužės 17 d. padarytų itin žiaurių nusikaltimų, ir už juos teismo nustatytos bausmės analizę. Tai pirmoji

1953 m. sausio 2 d. Šakių r. Žalgirio miške nužudant šiuos partizanus Kauno apyg. teismas 2004 m. nuteisė KGB agentę M. Aleksaitę-Žukaitienę ir KGB papulk. V. Vasiliauską, atatinkamai 5 ir 6 metams ir nuo bausmės atleido. Tai patvirtino ir Lietuvos Aukščiausasis Teismas. "Manau, kad šiuo atveju teismai susiaurino bausmės teisingumo principo sąvoką, atsižvelgdami tik į nuteistų interesus. Šioje genocido by-

manauskaitė-Skokauskienė kalbėjo apie tévo - partizanų vado Adolfo Ramanauskos-Vanago nužudymo bylą, trylika Lietuvos nepriklausomybės metų vis dar vilkinamą prokuratūroje, nors kaltinamas KGB agentas, slapyvardžiu "Žinomas", nesenai mirė. "Gal tai Lietuvos valstybės politika vertinant pasipriešinimo istoriją?", - klausė pranešėja.

Konferencijos dalyviai išklausė ir LR generalinės prokuratūros Specialiųjų tyrimų skyriaus vyriausiojo prokuratoro Rimvydo Valentukevičiaus pranešimo. "Suprantama, kad kiekviena byla – atskira skaudi istorija, sulaužyti likimai, nuoskarda, kaltė, vienokia ar kitokia tiesa. Jei manome, kad gyvename teisinėje valstybėje, turi būti gerbiamos visų pirma nusikaltimų žmoniškumui aukų, jų artimų, kitų nukentėjusių teisės, siekiama teisinio ir istorinio teisingumo. Turi būti persekojami prisidėjusieji prie šių nusikaltimų, tačiau tauri būti daroma tik pagal įstatymą" – teigė pareigūnas. Pranešime "Siandieninė nusikaltimų žmoniškumui ir karo nusikaltimų baudžiamųjų bylų įkiteisminio tyrimo padėtis, jo rezultatai ir problematika" informatyviai ir aiškiai apžvelgė ir apibendrino nusikaltimų žmoniškumui ir karo nusikaltimų teisinių reglamentavimą, jų įkiteisminį tyrimą, rezultatus, išskaitant šių baudžiamųjų bylų nagrinėjimo teismuose rezultatus, bei įkiteisminio tyrimo problemas. (Pranešimas bus spausdinamas "Tremtinyje").

Aukščiausiojo teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjas Viktoras Aidukas komentavo Asmenų, represuotų už pasipriešinimą okupaciniams režimams teisių atkūrimo įstatymo taikymą Aukščiausiojo teismo praktikoje.

Susipažinę su konkretių bylų teismų nuosprendžių komentarais ir teisėsaugos organų pareigūnų išsakytomis mintimis ir teisiniais argumentais, konferencijos dalyviai dar ilgai diskutavo apie nepasitikėjimą teismų darbu – teisių be atsakomybės situaciją, teisėsaugos pareigūnų nekompetentingumą ir prieškumą nukentėjusiems Laisvės kovų dalyviams, apie įstatymų netobulumą taikant genocido bylose, apie buvusių nomenklaturininkų ir dabar vykdomas ekonomines ir dvasines represijas, pasisakyta dėl Archyvų ir naujo Liustracijos įstatymų ir kitų problemų, liečiančių teisę ir teisingumą

Lietuvoje. Diskusijoje dalyvavo Seimo žmogaus teisių komiteto pirm. Z. Žvikienė, Seimo nariai A. Stasiškis, R. Kupčinskas, monsinjoras A. Svarinskas, Čečenijos atstovė A. Saijeva, rašytojas E. Ignatavičius, režisierius P. Mataitis, Sausio 13-osios brolijos pirm. Bieliauskienė, A. Bikuličius ir kiti.

Kaip ir tikėtasi, konferencijai buvo pateikta konstruktivų siūlymų. Dr. P. Jakučionis dėl teismų atvirumo pasiūlė visuomenės atstovą – tarėjų, visuomeninių kaltintojų ar gynėjų dalyvavimą teismų procesuose ir objektyvių informacijos apie procesų eiga paskleidimą žiniasklaidoje. Buvęs politinis kalnys B. Gajauskas teigė, kad Seime būtina sudaryti specialistų grupę, padedančią kurti su genocido bylomis susietų įstatymų pataisų projektus, A. Endriukaitis pateikė siūlymus dėl Archyvų įstatymo pakeitimo, dėl specalias genocido bylas sprendžiančios teisėjų kolegijos inicijavimo.

Svarbu, kad atkartoje teisinėje Lietuvos valstybėje visi sovietinio genocido nusikaltimai būtų įvardyti, o teisiamieji, nežiūrint jų amžiaus, sulauktų realios įstatymu numatyto bausmės, nes už padarytus nusikaltimus žmoniškumui senaties nėra.

Labai svarbu, kad kiekvienas Lietuvos gyventojas suprastų, jog sovietų vykdomos represijos buvo nukreiptos prieš žmones, kuriuos vienijo noras gyventi nepriklausomoje valstybėje. Tad sovietų represijos privalo būti vertinamos kaip genocido politika.

Tačiau, anot konferencijos pranešėjo Bernardo Gailiaus, "istorinis ir politinis sovietinio genocido įvertinimas yra pats svarbiausias. Kiekvienas privalome suvokti, kad genocidas buvo, kad represijos buvo vykdomos nechaotiškai, o sistemingai, kokias pasekmes genocido politika sukėlė. Svarbiausia, diskutuoti apie įvykdytą genocidą. Tai turi didžiulę reikšmę mūsų dienų gyvenime. Lietuvos problemas, kaip pilietiškumo stoka, moralinis nuosmukis, korupcija ir kitos, yra būtent sovietinio genocido pasekmės. Koi šio ryšio neįsisąmoninsime, negalime tikėtis tų pasekmų įveikti ir suformuoti pilietinę visuomenę."

Dalia
MACIUKEVIČIENĖ
J. Sakelio nuotr.

Konferencijai pirmininkaujantys Seimo nariai: Žmogaus teisių komiteto pirm. pav. prof. A. Dumčius ir LPKTS pirm. dr. P. Jakučionis

Surengtoje konferencijoje dalyvavo visuomeninių organizacijų, valstybinių institucijų atstovai, žmogaus teisių gynėjai

baudžiamoji genocido byla Lietuvoje, kurios nagrinėjimas tėsėsi ištisus ketverius metus, o iusikaltėliams teismas paskyrė pačią mažiausią bausmę. Taip pat, remdamasis konkretiu atveju, kai myriop buvo nuteistas Lietuvos patriotas, advokatas Jėdrė okupacinių represinių organų parengtų archyvinų duomenų ir sudarytų bylų faktivumą.

Apie teisės ir teisės įstatymo problemiškumą nėšė įkalbėjo Martinas Ašrauskaitė-Bikuličienė, pateikdama Lietuvos partizanų Jono ir Antano Ašauskų nužudymo bylos komentarą. Ji teigė, kad už dalyvavimą

Tie, kuriuos ugdomė, rūpinsis mumis

(atkelta iš 1 psl.)

Mokykla turi atsinaujinti dvasiškai

Po pamastymu apie padėti Europos Sąjungoje buvo grįžta prie Lietuvos švietimo reformos aktualijų. Kaip jau minėjau, dalyvavo pranešėjai iš įvairių miestų: Kauno, Vilniaus, Marijampolės, Ukmergės, Panevėžio.

Idomiu minčių išsakė prof. Albertas Piličiauskas, edukologijos habil. dr., Lietuvos alternatyviojo meninio ugdomo centro prezidentas, Tarptautinės mokslų akademijos akademikas, tarptautinės muzikinio ir meninio ugdomo tarybos narys. Profesoriaus žodžiais, mokykloje aškus dvasingumo, pilietiškumo, amžinų vertybų kracas. Galima konstatuoti, jog formuoja amoralumo smegduobę. "Auga smurto medis, kurio šakos – politinės, mafiozinės, šeimyninės, žiniasklaidinės, internetinės, kamienas – ekonominių problemų, šaknys – akademinės, tarpstančios mokyklose ir universitetuose," – sakė profesorius. Pavojingai perkrautos mokymo programos, viskas koncentruota į žiniasklaidinės, rafinuotai ir racionaliai ugdomi "robotai", autoritarienė ugdytojo sąveika su ugdytiniu, teisinis neįgalumas. Atkūrus Lietuvos valstybingumą, lyg ir propaguojamas taučiumas, pilietišumas, humanišumas, bet mokytojai tapo deformuotais materialistais. Labiausiai atlyginimu susirūpinusių – 61 proc. ir tik 29 proc. labiausiai rūpi drausmė. "Jei vaiko nemokymosi rašyti, tai jis ir neišmoks, jei nepuošelėsime dvasingumo, tai jo ir nebus," – teigė prof. A. Piličiauskas.

Dr. Danutė Žilienė, Lietuvos Valdorfo pedagogikos centro įkūrėja, aškino, kodėl renkamasi Valdorfo pedagogika. Apie pedagogus ji sakė: "Jei tau rūpi, kaip vaikas gyvens, naudosis fizikos, chemijos žiniomis – tu šiandienos mokytojas, jei tau svarbiausia išmokyti fizikos, kad mokinys išlaikytų egzaminą – tu vakar dienos mokytojas." Mes Europoje galime būti tik stiprūs dvasia, o ne stipria ekonomika. Mokiniamas duodame ne tai, ko nori, o tai, ko reikia. Svarbiausia – vankams trūksta meilės. Apie tai kalbėjės Tėvų forumo atstovas Darius Trečiakauskas klausė: "Jei vaikas į mokyklą eina per prievertą, tai apie kokią meilę galima kalbėti?" Anot Rudolfo Šainerio, nėra

jokios mokymo programos, yra tik vaikai ir mokytojai, ir supratimas, ko aš čia atėjau. Programos skambia gražiai, bet – realiai, kai mokytojui reika jas įgyvendinti.

Egzaminų sistema šiandien ne patvirtinanti žinias, o atliekanti kažkokį nurodymą. Iš vaikų yra daug reikalaujama, jie žino daug taisyklių, bet nemoka logiškai mąstyti. Ir pagaliau, kaip mes žiūrime į mokytoją – jokios pagarbos...

Apie emocinius sunku-

nes rašo planus...

Deja, ir televizijos, ir žiniasklaidos poveikis mūsų vaikams yra didelis. Aišku, ne iš gerosios pusės. Vaikai sako, kad jie per televiziją matė, kaip reikia nusižudyti. Laikraščių pirmuose puslapiuose – šiurpiaus reportažai, emociskai itin stipriai paveikiantys vaikų jausmus.

Dar viena šių dienų rykštė – ankstyvasis užsienio kultūros mokymas. Kalbėjusi Marijampolės "Šaltinio"

Dalyvavo pedagogai iš įvairių Kauno ir kitų Lietuvos miestų mokyklų

Tribūnoje – E. Kiliukevičienė; iš kairės EJL Kauno filialo vadovas G. Kalninis, G. Aleksandravičiūtė, dr. R. Dagys

mus ir rizikingą elgeseną pa-auglystėje kalbėjo dr. Nida Žemaitienė iš KMU Profilaktinės medicinos katedros. Ji teigė, kad kasmet po dvi klasses pasitraukia iš gyvenimo. Daugiausia saviaudžių – berniukų. Dr. N. Žemaitienė bandė atskleisti, dėl ko taip yra – tai emocinio ir fizinio saugumo nebuvimas namuose, mokykloje, aplinkoje. Nuolat kalbama apie emocinį saugumą, dvasingumo ugdymą, o mokyklos draskūmos, perorganizuojamos, vaikai turi keisti aplinką.

Kokią vietą užima šeima? Ji šiuo metu išstikta krizės – vaku gyvena vieni, juos prižiūri močiutės, nes tėvai dirba užsienyje, auklėja gatvė, pagalbą teikia bendraamžiai. Į mokytojus mokiniai kreipiasi labai retai – jie užversti kūlnais popierių, planais, biurokratų tikrinimais ir nelieka laiko paglostytis vaikui galvą. Tėvai neglos-to, nes užsienyje, mokytojai –

vid. mokyklos mokytoja metodininkė Erika Kiliukevičienė sakė: "Antroji kalba šalia gimtosios yra gimtosios kalbos mirtis".

Savo nuomonę išsakė netik pedagogai. Mokinio poziciją gynė Kauno Maironio gimnazijos III klasės moksleivis Juozas Levickas ir VDU I kurso studentas Gajus Patackas. Jie pastebėjo, kad jau keletas metų mokiniai požiūris į mokslą keičiasi, jie regi vis didesnes perspektivas mokyties ir mokymosi etapą sieja su ateitim, būsimumu darbu ir karjeros siekiu. Moksleivių nuomone, įvyko esminis lūžis – mokausi sau, o ne todėl, kad tėvai neburbėtų. Vis daugiau mokiniai siekia toliau tėsti mokslus. Pasikeitė mokiniai nuostata, jog gerai mokyties – ne presitiška.

Audronė KAMINSKIENĖ
Autorės nuotr.

Pagarba gimtinei ir laisvės kovų aura

Teko jam darbuotis ir apygarados štabe.

Renginyje dalyvavęs LLKS štabo viršininkas Vytautas Balsys kalbėjo apie partizaninio karo raidą apskritai ir šiame krašte. Cia tą lemingą vasario rytą žuvo jo bendrapavardis ir giminaitis partizanas Aidas. Aš nušviečiau laisvės kovų vertinimą Bažnyčios mokymo, tarptautinės, nacionalinės ir partizanų teisės požiūriu.

Partizanų ryšininkė ir remėja Marija Naujokienė, kuri šiais metais peržengė deintojo dešimtmečio slenkštį, pakvietė dalyvius į netoli esančią savo sodybą. Ji patyrė ne tik laisvės kovų metu nuolatos grėsiančius pavojujus ir sunkumus. Neretai jai tekdavo net po tris kariškas uniformas pasiūti per dieną, saugantis neprašytų svečių ir kaimynų. Patyrė ji ir visą GULAGo golgotą. Kalėjime pagimdė savo pirmagimį sūnelį Justiną. Žinoda ma, kad kūdikio čekistai neleis pačiai auginti, sugėbėjo pusantro mėnesio teturintį mažylį perduoti savo sesei. Dabar Justinas darbštus ir vaišingas šios tvarkinės sodybos šeimininkas. Cion susirenka visi šeimos nariai: broliai Justinas, Vytautas, Alvyra, Antanas, dešimt vaikaičių, o ir provaikaičių jau esama. Broliai Justinas ir Antanas juokaudami sakė, kad svarbiausia išlaikyti gyvą sodybą. Mane gerokai nustebino tokis taiklus ir giliai prasmis derinys – gyva sodyba. Bolševikų sukolchontas ir nualintas lietuviškas kaimas nyksta, o Braziūkuose – jauki ramybės sala. Gausi šeima keletą kartų per metus susirenka paminėti jau Amžinybėn prieš 12 metų išėjusio tėvelio Tėvo dienos proga ir per kitas šventes. O vaikaičiai kaime kaip mat atsikrato savo slogučių.

Neperseniausiai susikūrė sambūris "Tėvynės žemė" ragina imtis priemonių atgavinti nykstantį ir naakinamą Lietuvos kaimą. Braziūkuojo sodyboje ne tik gyva senoji lietuviško kaimo dvasia, bet ten, ją supančiuose šiliuose, tvyro nuoširdi pagarba gimtinei ir laisvės kovų istorijos aura. Vis rečiau ir rečiau kaime randamas tokis derinys, vienodai vertingas doroviniu, pilietiniu ir istoriniu požiūriais. Telaimina Viešpats ši Suduvos krašto kampelį.

Edmundas SIMANAITIS

Liepsnoja peršauta partizano širdis

Lapkričio 6 dieną visuomeninės organizacijos "Atmintis" ir LPKTS Druskininkų skyriaus nariai Mokinės bažnyčioje meldėsi už Juozą Marazą-Zaibą, minėjo šį partizaną Kryžių kalnelyje, kur buvo pastatytas ir pašventintas paminklas. Tai jau antrasis atminimo ženklas šiam Laisvės kovotojui. Pirmasis kryžius "Atminties" narės Angelės Ūselytės-Priekulienės ir LPKTS Druskininkų sk. pirm. Gintauto Kazlausko pastangomis dar liepos mėnesį nuo Kibyšių kalvos sužiuro į tris kaimus.

Juozas Marazas-Zaibas – atkaklus, drąsus partizanas, nepaprastai mylėjęs žmones. Kai jau baigė liepsnoti čekistų padegto Janulevičių namo stogas, jis, nuo antro aukšto numetęs kraičio skrynią, kad moteris išsaugotų bent kiek drabužių, dar spėjo susulti: "Tetuke, gelbėkitės!" 1947 m. sausio 11 d. verždamasis iš apsuptyties ir įnirtingai kaudamas su priešais, dvidešimt dvejų metų partizanas Žaibas žuvo.

Marytės Jakubauskienės, po 15 metų lagerių ir tremties grįžusios į Lietuvą, lėšomis vieninteliam broliui Juozui išskilo paminklai Kibyšiuose

LPKTS Druskininkų sk. ir "Atminties" nariai Mokinės kryžių kalnelyje. Ceštė sėdi partizano sesuo Marytė Marazaitė-Jakubauskienė

ir Merkinėje. Abiejų kryžių viršūnėse liaudies meistras Gintaras Žilys iškalė peršautą širdį, bylojančią apie parti-

zano meilę Tėvynės žemei, žmonėms...

Eugenija SIDARAVICIŪTĖ

Įamžinome skaudžią žutį

Spalio 23 d., nuostabu auksinio rudens sekmadienį, buvę politiniai kaliniai, tremtiniai, žuvusiuojū giminės, dim. plk. L.Laurinskas, karai, Šilalės rajono šauliai, svečiai iš Šilutės, Tauragės, Jurbarko rinkosi į Didkiemio bažnytę, kur partizanų kapelionas mons. Alfonsas Svarinskas šv. Mišias aukojo už 1947 m. balandžio 7 d. žuvusius Gerviškėje partizanus ir ryšininkes. Šv. Mišių metu buvo meldžiamasi už visus, žuvusius už tėvynės laisvę.

Tą dieną žuvo Pranas Karbauskas-Margis, g. 1915 m. Lapkainio k., Šilalės valsč., Tauragės aps., partizanas nuo 1945 m., vėliau – Kęstučio apyg. 3 kuopos Margio būrio vadė; Kazys Šeputis-Dobillas, g. 1918 m. Biržų Lauke, Šilalės valsč., Tauragės aps., ūkininkų šeimoje, nuo 1945 m. – 3 kuopos 1 būrio partizanas, vėliau – P.Karbauskas-Margio būrio vado pavadutojas. Jis kvietė vyru iš partizanus ir buvo jų rémėjas.

KGB agentui "Žarkij" pranešus, kad Gerviškėje, Šilalės valsč., i Prano Jako sodybą yra atėjęs partizanų būrio vadė

P.Karbauskas ir K.Šeputis, KGB kareivai su stribais juos apsupo. Besipriešindami abu partizanai žuvo. Jų kūnai buvo išniekinti Šilalės turgaus aikštėje, paskui užkasti pušyne, dabartinėse Šilalės partizanų kapinėse. Drauge su partizanais kačtynių metu žuvo partizanų ryšininkės: Cecilia Jakiene, g. 1895 m., ir Petronėlė Masidunskienė, g. 1894 m.

Šventėje džiugu buvo matyti jaunuosis šaulius, žengiančius rikiuotėje su vėliau, karius, buvusius partizanus, atvykusius iš Tauragės bei Šilutės pagerbtį bendražygių atminimą. Per visą jaukių poros šimtmečių senumo medinę bažnytę sustingo uniformuotų gretos. Rimtyje skendėjo ir LPKTS Šilalės skyriaus bei valstybire vėliau. Po šv. Mišių, sugiedojus Lietuvos himną ir "Vičpaties Angelą", mašinų virtinė pajadėjo paminklo link.

Renginio iškilmėnė vadovo Aldona Gedvilienė. Paminklą, pastatytą gržuolių ažuolų paunksnėje, prie pat kelio Didkiemis–Šilalė, tame pat Gerviškės kaime, buvusioje P.Jako sodyboje, kur

įvykusių kautynių metu traigiskai žuvo kovotojai, atidengė partizanas Alfonsas Juraška, buvęs P.Karbauskų bendražygis, dim. plk. L.Laurinskas, artimai pažinęs žuvusius partizanus, ne kartą dalyvavęs kautynėse, ir Didkiemio seniūnijos seniūnas Gintaras Kasnauskas, vienas nuoširdžiai talkinės mūsų skyriaus tarybai įamžinant žuvusią partizanų atminimą. Šią vasarą seniūnu padedami pastatėme ir pašventinome du paminklus Didkiemio seniūnijoje.

Faminklas pražydo gėlėmis, sumirgėjo žvakutės. Arčiau būrėsi žuvusiuojū giminės: P.Karbauskų seserys Zofija, Palmira, Cicilija, brolis Feliksas, Cicilijos sūnus Stasys, duktė Onutė, vaikaitis Kostas. Prie paminklo parimo vėliau, išsirikiavo jaujieji šauliai, kariai.

Mons. A.Svarinskas pašventino paminklą. Nuaidėjo salvės, išreikšdamos pagarbą žuvusiemis ir amžiną priesaką – visada būti pasiruošusiemis ginti tėvynės laisvę, paaukoti už ją savo gyvybę. (keliamā į 7 psl.)

Prasmingas susitikimas

Kasmet jie susitinka kuriame nors Lietuvos mieste. Jie – buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai, kentę badą, šaltį ir netekę savo artimųjų, būčiulių Vorkutos lageriuose ir tremtyje.

Spalio 29 d., pasipuošę vyrai ir moterys, susitiko Kaune, LPKTS būstinės salėje. Sugiedojus Tautišką giesmę, pagerbus tylos minute į Amžinybę iškeliausius buvusius politinius kalinius ir tremtinius, vorkutiečiai pirmiausia peržiūrėjo vaizda-

Rimvydas Racėnas.

Vorkutiečiai labai gyvai prisiminė 1953 metų sukilių prie 29 anglies kasyklų šachtos Jur Šoro gyvenvietėje. Malšinant sukilių buvo nušauta per 50 politinių kalinių, tarp jų – 11 lietuvių. 1992 m. šalia 29 šachtos kalinių kapinių, vienintelį išlikusiu Vorkutoje, kuriose palaidoti ir sukiliimo dalyviai, pastatytas įspūdingas paminklas (skulpt. Vladas Vildžiūnas). Dabar paminklas tapo visų Vorkutos politinių

Kalba buvęs vorkutietis M.Babonas

Jie susirenka kiekvienais metais

juoste, skirtą Vorkutos kančiniams. Ne be jaudulio į atkurtus vaizdus žvelgė tie, kuriems buvo lemta sugrįžti. Diktoriaus balsas skaudžiai suvirpina širdis: "Beveik du milijonai jų atgulė amžino išalo žemėje". Kiekvienas vėl prisiminė mirusius savo artimuosius, neišsispildžiusias jų svajones.

"Vrkata – tolimosios užpoliarės miestas, apsuptas gausių anglies kasyklų šachtų, kadaise pastatytų kalinių rankomis... Vorkuta – tai Rusijos erškėtių vainikas, savo negailcstingais spylgliaiž žeidės daugybę kalinių iš vienos Rytų Europos", – rašo dalyvavęs susitikime knygos "Paminklai Lietuvos gyventojų tremties ir kalinimo vietose" autorius, Vilniaus politinių kalinių ir tremtinų bendrijos tarybos narys, Paminklų priežiuros grupės vadovas

"Tremtinio" inf.
Jono SAKELIO nuotr.

Atminimo sargyboje

Kasmet, krintant rudens lapams, klaipėdiškiai ateina prie Tautos kančios memorialo nusilenkti mūsų artimųjų vardams, įamžintiems akmenyse. Tie vardai mus sugrąžina į skausmingą prieitį, kada vyko mūšiai dėl Tėvynės laisvės, kaukė kraupūs garvežiai išveždami mus į lagierius, tremt... Memorialo akmenėlis yra daugelio iš tų žmonių vienintelė atminimo vieta.

Dar niekada ten nedegė tiek žvakių ir nebuvu tiek gėlių, kaip šiais metais. Juk šią

vasarą buvo atliki dideli memorialo pertvarkymo darbai. Net Tautos kančios skulptūra pajudinta iš vietas. Dideiliems darbams reikalinga geranoriška žmonių parama. Uostamiesčio savivaldybėje turime veiklą savo atstovą Zenoną Čerkauską, o pradėjus bendradarbiauti su Tėvynės sajunga, atsirado daugiau politikų, remiančių mūsų reikalus. Brangindami artimųjų atminimą, niekada neturėtume pamiršti Klaipėdos miesto architekto Gyčio Tiškaus, be atlygio atlikusio pro-

jektavimo darbus. Jei ne pagalbininkai, šiandien nebūtume galėję pasidžiaugti deramu memorialo pertvarkymu. Memorialai statomi šimtmeciams. Jie turi byloti tau tai, kad laisvės niekas veltui nedovanoja. Ji iškovojo gyvybės kaina.

Aplankę memorialą, klaipėdiečiai pasuko į Kristaus Karaliaus bažnyčią, kurioje buvo aukojamos šv. Mišios už žuvusius Laisvės kovotojus, politinius kalinius ir tremtinius.

Ona PADVARIETIENĖ

Iš prieities tavo sūnūs te stiprybę semia

Ir medis, ir žmogus, ir tauta turi šaknis, savo prieiti. Garbingą, didžią, kartais skaudžią... Iš jos semiasi stiprybės, mokosi.

Taip ir mokykla. Ji turi savo šaknis, jomis tvirtai įaugusi į Tėvynės istoriją. Mūsų rąjono mokyklose išugdyti jaunuoliai prireikus nedvejodami paaukojo gyvybes už Tėvynės laisvę. Susipažinkime su jais.

Už Tėvynės laisvę kovoje ir žuvę partizanai

Šilalės gimnazijos moksleiviai:

1. Antanas Birbalas-Ažuolas, 1909–1947,
2. Pranas Briedis-Jūra, 1925–1950,
3. Mečislovas Dargužas-Aras, 1926–1948,
4. Stasė Irtmonaitė-Aušrelė, 1923–1947,
5. Antanas Kinsgaila-Strazdas, 1925–1949,
6. Antanas Kundrotas-Skaistgiris, 1928–1950,
7. Vytautas Lukoševičius-Lizdeika, 1927–1946,
8. Jonas Poška-Karklas,

- 1923–1948,
9. Albinas Rupšlaukis-Trimitas, 1927–1947,
10. Aloyzas Sabockis-Gentis, 1930–1952,
11. Silvestras Serpytis-Narsūnaitis, 1931–1952,
12. Pranciškus Trilonis-Jaunutis, 1927–1951.

Laukuvos gimnazijos moksleiviai:

1. Eugenija Dargevičiūtė-Beržinienė, 1928–1952,
2. Eugenija Martinavičiūtė-Laimutė, 1931–1950,
3. Irena Pelkutė-Neringa, 1932–1953,
4. Aniceta Stirbytė-Norkienė-Gegutė, 1924–1951,
5. Vaclovas Žilys-Artojas, 1928–1949.

Kaltinėnų gimnazijos moksleiviai:

1. Vytautas Astrauskas-Linksmutis, 1930–1948,
2. Aleksas Mizgeris, 1922–1945.

Jų pavyzdys – ant Tėvynės laisvės aukuro paaukota gyvybė yra brangiausias turtas, artinantis jaunają kartą

prie sveikų mūsų tautos šaknų, moko meilės ir atsidavimo Tėvynėi. Pagerbdami žuvusius už Tėvynės laisvę moksleivius, prie minėtų mokyklų atidengsime memorialines lentas.

Lapkričio 22 d. 11 val. bus atidengiama memorialinė lenta prie Šilalės Simono Gaudėšiaus gimnazijos. **12 val.** Kultūros centro salėje įvyks Lietuvos kariuomenės dienos minėjimas.

Lapkričio 23 d. 10 val. bus atidengiama memorialinė lenta Kaltinėnuose, prie Aleksandro Stulginskio gimnazijos. **12 val.** atidengsime memorialinę lentą Laukuvoje, prie Norberto Vėliaus gimnazijos, prisiminsime garsius šios mokyklos auklėtinius.

Kviečiame gimines, artimuosius, draugus, moksleivius ir visus norinčius pagerbti žuvusių moksleivių – Lietuvos partizanų atminimą.

LPKTS Šilalės skyriaus tarybos vardu – pirm. Teresė ŪKSIENĖ

Įamžinome skaudžią žūtį

(atkelta iš 6 psl.)

Didkiemio pagrindinės mokyklos jaunieji šauliai, vadovaujami mokytojo P. Masidunsko, deklamavo žuvusiems kovotojams skirtas eiles. Į širdį smigo žodžiai: "Gyvi jūs, nemirę – nemiršta didvyria..."

Dim. plk. L.Laurinskas padėkojo mons. A.Svarinskui už jo nenuilstamą pasiaukojimą ir dalyvavimą partizanų atminimui skirtuose renginiuose. Kalbėjės S.Jakas grąžino susirinkusiuosius į tolimą ir be galo skaudžią prieitį. Šilalės r. savivaldybės administracijos direktorė Z.Lazdauskienė pasidžiaugė, kad šilališkiai nepamirš-

ta savo karžygių, paaukoju sių gyvybes už tévynės laisvę, kad LPKTS Šilalės sk. tarybos pastangomis šiaisiai metais jau atidengiamas trečias paminklas, kad renginyje gausu jaunimo. Kalbėjo LPKTS valdybos pirm. pavad. J.Marcinkevičiūne, LPKTS Tauragės sk. pirm.

P.Rindokas, Tauragės aps. koordinatorė M.Vaitiekūnenė, buvęs partizanas A.Juraška, žuvusio partizano P.Karbausko brolis Felikšas, Žemaičių apyg. vado Vlado Montvydo-Zemaičio dukte I.Giedraitienė.

Protarpiais užslinkęs debesėlis tartum apverkdavo žuvusiuosius... Skambėjo dainos, nesinorėjo skirstytis...

LPKTS Šilalės sk. taryba dėkoja partizanų kapelionui mons. A.Svarinskui, dim. plk. L.Laurinskui, Didkiemio seniūnui G.Kasnauskui, Didkiemio pagr. mokyklos jauniesiems šauliams ir jų vadovui P.Masidunkui, Tenenėjų pagr. mokyklos šauliams ir jų vadovui J.Petravičiui, Pajūrio vid. mokyklos jauniesiems šauliams ir jų vadovui A.Dragūnui, Šilalės r. šauliams ir jų vadui P.Astrauskui, kariams, buvusiems partizanams, choristams, žuvusiųjų giminėms ir visiems prisidėjusiems prie šio paminklo, liudijančio skaudžią mūsų krašto prieitį, pastatymo.

Teresė ŪKSIENĖ

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE

Marė Lendraitytė

1928–2005

Gimė Degimų k., Šimkaičių valsč., Raseinių aps. Priartėjus frontui, už pasipriešinimą sovietų valdžiai jauną merginą areštavo, nutiesė ir ištrémė į Šiaurė – Sirajos Maskos Gorniaką prie miško kirtimo darbų. Grįžusi į Lietuvą, apsigyveno Jurbarkė. Užaugino dukterį, kuri vėliau prižiūrėjo ir globojo sunkiai sergančią motiną. Buvo aktyvi LPKTS Jurbarko sk. narė.

Palaidota senosiose Jurbarko kapinėse. Užjaučiame dukterį, giminės ir artimuosius.

LPKTS Jurbarko filialas

Juozas Dominauskas

1920–2005

Gimė Vaigailių k., Lygumų valsč., Šiaulių aps. 1944 m. suimtas, teisė Šiaulių kariuinių tribunolas. Kalėjo Šiaulių, Vilniaus kalėjimuose, vėliau – Komijoje – Uchtos, Karagandoje – Balchaško r. Steplago Kovoradskio Rudniko lageriuose. 1954 m. iš lagerio paleistas, bet dar turėjo išbūti 5 m. tremties. Tremtyje vedė, sulaukė sūnaus. 1989 m. grįžo į Lietuvą, į Šiauliaus. Gyveno Aukštakės pensionate.

Palaidotas Vilniaus kapinėse.

Povilas Jurgaitis

1926–2005

Gimė Pjaulių k., Rietavo valsč., Telšių aps. 1949 m. baigė Rietavo gimnaziją ir įstojo į Kauno kūno kultūros institutą. 1951 m. iš II kurso Kauno saugumiečių buvo suimtas ir vėliau už pogrindinę veiklą Ypatingojo pasitarimo nuteistas 10 m. Kalėjo Kazachijoje, Karagandos lageriuose. 1956 m. grįžo į Lietuvą. Su būvusia politine kaline sukūrė šeimą. Neakivaizdiniu būdu baigė Kauno kūno kultūros institutą. Dirbo kūno kultūros mokytoju Kelmės r. Karklėnų vid. mokykloje, o nuo 1963 m. – Šilalės r. Laukuvoje vid. mokykloje. Užaugino du sūnus. Aktyviai dalyvavo Sajūdžio veikloje.

Palaidotas Rietavo kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, sūnus, vaikaičius, giminės ir artimuosius.

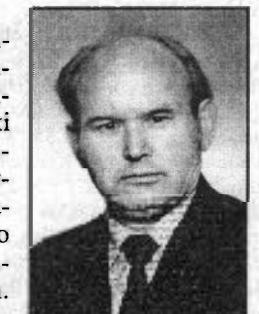
LPKTS Šilalės skyrius

Viktoras Perednis

1924–2005

Gimė Bekštonių k., Kaišiadorių r., ūkininkų šeimoje. Prasidėjus sovietų okupacijai dalyvavo Lietuvos laisvės kovos sajūdžio veikloje. Išduotas, 1946 m. lapkričio suimtas ir iki 1947 m. rugpjūčio tardytas Vilniuje. Nuteistas 5 metams laisvės atėmimo ir išvežtas į Archangelsko sr. Kargopolo lagerius, vėliau į Karagandos grietžojo režimo spec. lagerius. Po 5 metų išsiustas į Krasnojarsko kr. Dolgo Mosto r. amžinai tremčiai. Sukūrė šeimą. 1956 m. grįžo į Lietuvą. 26 metus dirbo Vilniaus grąžtų gamykloje. Užaugino dukterį ir sūnų. Buvo pripažintas kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu.

Palaidotas Vilniuje Saltoniškių kapinėse.

Užjaučiame

Skaus.no ir netekties valandą, mirus Tėvui, nuoširdžiai užjaučiame LPKTS Linkmenų poskyrio seniūnę Vladę ADOMAVIČIENĘ.

LPKTS Ignalinos skyriaus taryba

Užsiprenumeruokite "Tremtinį"!

Prenumerata mėnesiui kainuoja 4,80 Lt, 3 mėn. – 14,40 Lt, 6 mėn. – 28,80 Lt. Indeksas – 0117.

Adresas: "Tremtinys", Laisvės al. 39, LT 44309 Kaunas.

Lit. redaktorė - Jolita Navickienė
Korektore - Dalia Maciukevičienė
Tech. redaktorė - Vesta Milerienė

Kaina
1,20 Lt

TREMTINYS

SL 289

Redaktorė - Audronė Kaminskienė
Red. padėjėja - Aušra Šuopytė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. 323204, faksas 323214, el.pastas: tremtinys@takas.lt

Spausdino AB "Aušros" spaustuvė, Vytauto pr.25, Kaunas. Ofsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 4000. Užs. Nr.1598

Rankraščiai negražinami. Autoriaus nuomonė nebūtinai sutampa su redakcijos nuomone.